

דף הרה"בית

י"ד ע"י הרה"ג ר' יהושע נחמן שליט"א מרבני בית החוראה לענייני ריבית

גליון פ'

פרשת מטות

שאלות מצויות
בעניני איסור ריבית

גליון חזרה

על גליונות ע"ג – ע"ט

דבר העורך

ברוך ה' שזכינו להוציא לאור עוד גליונות בהלכות ריבית, שרבים ראו וזכו להתעורר לחשוב על עסקיהם שלא יהיה בהם חשש איסור ריבית, זוכים אנו שוב להקדיש גליון קודש לחזרה, וזה במטרה 1. שיוכלו לעבור שוב על הדברים שראו ולמדו, ושוב להתעורר לבדוק בכל מיני ענינים שאלות שמצוי בהם, [ומתוך הניסיון שמגליונות של החזרה יותר לקחו אנשים למעשה]. 2. להראות שזה דבר חשוב ולא סתם סיפורים, אלא גליון חשוב שראוי לחזור על זה.

בפרשת השבוע כתוב איך שהחוזרים מהמלחמה היו צריכים ליתן ממחציתם חלק לאלעזר הכהן, ובני ישראל אחד מחמשים ללויים.

וככתוב [מ"א - מ"ז] וממחצת בני ישראל תקח אחד אחד מן החמשים מן האדם מן הבקר מן החמרים ומן הצאן מכל הבמה ונתתה אתם ללויים... ולבאר ענין שכתוב אחד אחוז מן החמשים.

ופירש כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא ז"ע, ביאור הענין שבני ישראל אחרי המלחמה היו צריכים להעלות את כל השלל לקדושה, וזה על ידי שיתנו חלק אחד מחמשים ללויים, והרי אי אפשר ליתן חלק אחד מחמשים רק אם יש עוד 49% [וכמו שהדין בתרומה שאי אפשר ליתן תרומה לכהן כל התבואה, שצריך שיהיה שיירה ניכרין, - שישאר חלק לבעלים], ולכן כאן כתבה התורה שמה שנתנו בני ישראל ללויים חלק אחד מחמשים היה אחוז עם החלק שנתנו ללויים, כך שגם החלק של בני ישראל נתקדש על ידי זה.

יש לנו ללמוד כמה צריך אדם להזהר שיהיה קדושה בממון שלו ובנכסים שלו, ולכן סיבב הקדוש ברוך הוא שיהיה לנו הרבה מצוות, כדי שנזכה לקדש את כספנו, ועל ידי זה נזכה שיישרה ברכה בממון שלנו.

קחו ברכה אל בתיכם, גליון זו, מוקדש לחזרה על הלכות חשובות אלו, לחיות בכל המצבים על פי התורה, ולהתברך בברכת התורה.

שלא יאמר הלוה למלוה שיעשה לו איזה טובה [גליון ע"ג]

- א. מצוה מן התורה להלוות לחבירו בחינם, ויזהר הלוה שלא יוסיף ליתן למלוה שום תוספת טובה בגלל ההלוואה.
- ב. לא יאמר הלוה למלוה בשעת ההלוואה שיוסיף ליתן לו עוד דברים, אף דברים שאין רגילות לשלם על זה כסף, גם בזה יש איסור, אם אומר בשעת הלוואה שיתן לו, ולפעמים יש בזה אף חשש דאורייתא.
- לדוגמא אדם יש לו דירת חסד אסור שיאמר למלוה בשעת הלוואה שיתן לו את דירת החסד.
- [ואף אם אינו עושה לו שום טובת הנאה ליתן לו זכות קדימה, שאם אומר לו שבגלל ההלוואה מתחייב לשמור לו זכות קדימה לקבל את הדירה, יותר מלשאר אנשים, בודאי יש בזה איסור משום טובת הנאה, ואף אם לא פירש לו בשעת ההלוואה שיעשה לו טובה זו גם כן יש איסור בזה (כמו שכתב הרמ"א סי' ק"ס סעיף כ"א)].
- ג. ונחלקו הפוסקים אם באופן זה [שפירש לו בשעת הלוואה שיתן לו דבר שאין נהוג לשלם על זה], יש בזה איסור ריבית מן התורה או מדרבנן, [רמ"א סימן קס"ו סעיף ב' כתב שזה רק אבק ריבית, ובש"ך שם הביא דעת כמה פוסקים שזה ריבית קצוצה דאורייתא]
- ד. ובדיעבד אם הלןה אמר למלוה בשעת הלוואה שיתן לו איזה דבר, אף שלכל האנשים עושה כן בחנם, המלוה יצטרך לשלם ללוה על הטובה שעושה לו.

מעשה בריבית: אחד ביקש מחבירו שילמד עמו, וחבירו אמר לו

שאינו יכול בגלל שצריך להשיג עכשיו 500 ₪ לפלוני, הציע לו חבירו ואמר לו אני יכול להלוות לך, ובא ללמוד עמי בחברותא: הדין: באופן כללי שייך שיהיה בזה חשש ריבית, שמכיון שעושה עמו כעין תנאי בשעת ההלוואה, שילמד עמו, יש לאסור, אלא ילוה לו בחנם ויאמר לו שאינו חייב ללמוד ביחד, ואם אתה רוצה אני אשמח ללמוד ביחד.

עשיית טובה למלוה בתקופה של ההלוואה [גליון ע"ד]

הרגיל לעשות טובה למלוה.

- א. באופן שהוא רגיל לעשות טובה למלוה, גם לפני שהלווה לו, הרי זה מותר לעשות לו טובה זו גם לאחר שהלווה לו כסף, שהרי אינו עושה בגלל ההלוואה, שהרי גם קודם ההלוואה היה עושה לו טובה זו. [לדוגמא, הרגיל לשלוח עוגה וכדו', לידידים בעת שמחתם, מותר לו גם עכשיו לשלוח לו, גם לאחר ההלוואה]. [מחבר סימן ק"ס סעיף ז']

להשאל חפצים שמשאילים לכולם.

- ב. וכן דברים קטנים שרגילים להשאיל או ליתן לכל אחד, ואינה בכלל טובה גדולה, מותר גם עכשיו ליתן למלוה, שהרי בוודאי גם בלי ההלוואה היה נותן לו. [לדוגמא, להשאיל עט, ליתן חתיכת טישו וכדומה].

במכוון בשביל ההלוואה.

- ג. אולם יש להדגיש, שגם בנאמר לעיל, אם הלוה מכוין כשעושה למלוה טובה זו שבגלל ההלוואה עושה לו, הרי זה אסור. [כ"כ בשו"ע הרב סעיף ז"א]

הלואה כשזה רק לטובת המלוה אין בזה איסור ריבית [ע"ה]

הוא ישתמש עם המחסן לעצמו, ובעוד תקופה כשיהיה לבעל המחסן כסף, יחזיר למלוה את כל הכסף שהשקיע שם.

הדין שאף שנחשב כהלואה מה שהמלוה השקיע במחסן, וא"כ נראה כריבית מה שהמלוה השתמש בינתיים במחסן [בלי לשלם לבעל המחסן], אעפ"כ מכיון שהלואה אינו נהנה מההלואה אין שייך בזה איסור ריבית.

אם גם הלוה נהנה אין היתר בגלל שהמלוה עושה לעצמו

ובציור הנזכר לעיל אם שניהם ירויחו מהמחסן בתקופה זו, [כגון שישכירו את המחסן ושניהם יתחלקו ברווחים] באופן זה אין שייך היתר זה, שמכיון שהלוה גם כן מרויח מזה, שפיר זה נחשב כהלואה, ובהלואה אין היתר שישלם הלוה למלוה, ואף שהמלוה נתן את הכסף לצורך עצמו.

ולכן יש להציע לכל אחד שעושה מיני השקעות כאלו, להתייעץ עם מו"ץ איך לעשות בהיתר ולא להכשל חלילה באיסור ריבית.

א. ההלואה שאסרה תורה ליתן ריבית זה דוקא ברוב ההלוואות שהם לטובת הלוה, או לפחות לטובת המלוה והלוה. ועל זה אסרה תורה ליתן ריבית למלוה.

ב. הלואה לטובת המלוה אין בזה איסור

כתבו הפוסקים (רמ"א סימן קס"ו סעיף ג) שבאופן שהמלוה משקיע כסף ומלוה כסף עבור טובת עצמו, אף שהלוה יצטרך להחזיר את הכסף אחר כך למלוה, כך שיש בזה מציאות של הלואה אף על פי כן מכיון שהמלוה מלוה את הכסף לטובת עצמו אין בזה איסור ריבית.

לדוגמא

אדם שיש לו מחסן שעומד ריק, וכדי להשתמש בזה, צריך להשקיע סכום כסף גדול, ואדם אחר מציע לו שהוא יבנה את המחסן, ובינתיים

מעשה בריבית: מי שביקש מחבירו שילמד עמו, וחבירו אמר לו שאינו יכול בגלל שצריך להביא עכשיו 500 ₪ לפלוני, הציע לו חבירו הלוה לחבירו ואמר לו אני יכול להלוות לך, ובא ללמוד עמי בחברותא: הדין: באופן כללי שייך שיהיה בזה חשש ריבית, [התנאי שאמר לו בשעת הלואה שילמד עמו], אבל באופן שהלוה אינו צריך את הטובה הזאת שיש לו כסף בביתו, מכיון שזה רק לטובת המלוה, שיהיה לו חברותא, באופן זה יש לומר שאין בזה איסור.

לא ישתמש המלוה מהלוה שלא מידעתו [גליון ע"ז]

לשון השר"ע סימן ק"ס סעיף ז' "צריך המלוה ליזהר מלהנות מהלוה שלא מדעתו, כל זמן שמעותיו בידו, אפילו בדבר שהיה עושה לו [הלוה] אף אם לא הלך לה'".

וכן שייך באופן שמבקש רשות מהחבר, אבל משתמש ליותר זמן ממה שהיה משתמש סתם, שזה נחשב גם כן כמשתמש בלא רשות, לדוגמא שכן א' לזה משכן ב' סכום כסף, לשכן א' יש עגלת קניות, וביקש ממנו שכינו [המלוה] רשות להשתמש עם העגלה, ונתן לו רשות.

ושכן ב' רוצה להשתמש עם העגלת קניות של השכן למשך הרבה שעות [וחושב שבדאי היה השכן נותן לו רשות להרבה זמן, שיש לומר שאין בזה משום גזל]. הדין שאסור לו להשתמש עם עגלת הקניות להרבה שעות בלא רשות מפורשת מהשכן, שזה גם כן נחשב כמשתמש בלא רשות, ולמלוה יש יותר חוב להזהר שלא להשתמש מהלוה בלא רשות.

דוגמא ג': לבקש רשות מחבירו כשהוא נמצא שם

מי ששואל ספרים מחבירו, [באופן שמן הדין מותר להשתמש בלא רשות בדבר של מצוה אם רובם אינם מקפידין], אבל כשהבירו בעל הספר נמצא מבקש רשות מחבירו.

הדין: שעכשיו בתקופה של ההלואה יש למלוה להזהר ביותר מלהשתמש עם הספר (כשבעל הספר נמצא כאן) בלא רשות, שאם משתמש בלא רשות נראה כאילו סומך שבגלל ההלואה בודאי יתן לו רשות להשתמש עם הספר.

א. פירוש למלוה יש איסור להשתמש בחפצים של הלוה בלא רשות, במשך התקופה של ההלואה, והטעם מפני שנראה שהוא סומך על הלוה שבגלל ההלואה בודאי יסכים ליתן לו.

ב. ואפילו אם באמת אין כוונתו בגלל ההלואה, אפילו הכי מכיון שמשתמש בלא רשות יש איסור מפני שנראה כסומך על ההלואה.

ג. ומשמע שאפילו באופן שמצד איסור גזל לא היה איסור להשתמש בחפצים של חבירו בלא רשות, אפילו הכי למלוה יש איסור יותר. וזה יצוייר:

דוגמא א' בדבר שהיה משאיל לו בלא ההלואה

בדבר שיודע בודאי שהלוה היה מסכים להשאיל לו, אפילו שאינו מסכים לכל אדם, [כגון להשתמש עם הטלפון שלו וכדומה] [ולפי שיטת הרבה פוסקים [חושן משפט סי' ש"ט] שמתירן להשתמש בחפץ של השני בלא רשות כשיודע בודאי שחבירו היה נותן לו רשות], אפילו הכי למלוה עכשיו בתקופה של ההלואה אין להתיר, והטעם כנזכר שנראה שסומך על ההלואה.

דוגמא ב' - המלוה משתמש ליותר זמן נחשב כמשתמש בלא רשות

לוקח הלוואה כדי להלוות לחבר וכן למכור זכויות שלו לקבל הלוואה [גליון ע"ח]

ב. אם לוח ומלוה מקיים מצוה

אולם אם רוצה לעזור לחבירו, ולפנים משורת הדין נוטל הלוואה מגמ"ח, כדי להלוות לחבר, הרי הוא נחשב המלוה לחבר, ומקיים בזה "מצוות הלוואה" אולם יזהר שהחבר לא ישלם לו על זה כסף, שלא יהיה בזה איסור ריבית חלילה.

א. אין חייב ללוות כדי להלוות

אדם שחבירו מבקש ממנו הלוואה, אם יש לו כסף, מצוה מן התורה שילוה לו, וזהו חובה גמורה, אבל אם אין לו כסף להלוות לו, אין מוטל על האדם חובה לבקש הלוואה מגמ"ח כדי להלוות לחבירו, ופטור מן הדין מלהלוות לו. [כ"כ בספר אהבת חסד, [להפגץ חיים] פרק א' דין ב', יעויין שם עוד הרבה פרטים בזה]

מעשה בריבית: ביקש מאחיו שיקח הלוואה מאיזה גמ"ח, הלוואה על סכום גדול, 20,000 ₪ ואמר שהוא ישיג את הערבים, ואחיו אמר לו שמסכים אלא שרוצה להשאיר לעצמו סך 1,000 ₪ מההלואה, האם יש בזה חשש איסור במה שטורח להשיג הלוואה למלוה שלו. הדין בזה שמכיון שעיקר ההלוואה מגיע לו, ממילא פשוט שעליו מוטל לטרוח להשיג ערבים, וכן שאר טירחות, ואין בזה איסור מה שטורח לחבירו, אבל אם באמת ההלוואה מתחלקת לשניהם יחד, אין היתר שרק הוא יטרוח להחתיים ערבים, ושאר טירחות, ויש לאחיו [הלוה מהגמ"ח] לשלם לו על הטירחא, ויש לעיין אם מספיק שכר טירחא מועט, יש לשאול לגוף הענין.

הַפְּנֵה שֶׁל הַיְלָדִים

אחד מילדי הכתה "דוד" מביא ספרים ומשאל לחברים וכמובן שביקש רשות מההורים להביא לכיתה ספרי קריאה להשאל לשיאור חברים, ובאישור מהמלמד והמנהל] ויש כל מיני שאלות שנתעוררו על ידי זה. ונציג כמה דגמאות.

אמר לו החבר דוד נתן לך רשות? אמר יהודה לחבר כבר כמה פעמים בקשתי מ"דוד" ותמיד הסכים להשאיל לי, ואם כן בודאי יסכים גם עכשיו.
אלא שהאמת שיהודה הלוח לְדוד 10 גוגואים ולכן שואל אם יש אסור רבית במה שמשתמש עם הספר של "דוד" [הלוח], או שאין בזה אסור שהרי גם בלי ההלוחה השאליל לו דוד כמה פעמים ספרים.

תשובה

יש בזה אסור.

שמינין שיהודה הלוח לְדוד 10 גוגואים, לכן אסור שיהנה מן הספרים של "דוד" בלי לבקש ממנו רשות שאם משתמש בלא רשות נראה שסומך שבגלל שהלוח לְדוד" לכן בודאי יסכים "דוד" שישתמש עם הספר (ואפילו אם באמת אין "יהודה" חושב בגלל ההלוחה גם כן אסור).

[ומצד הלכות גניבה יש ויכוח אם מותר להשתמש עם חפץ שהחבר בודאי בודאי יסכים להשאיל לי]

***

מלוה כסף לצורך עצמו – אין שייך בזה איסור רבית.

כורך ספר של החבר ובינתים משתמש עם זה

"נתנאל" קבל "ספר" במתנה לבר מצוה שלו, ורצה לכרף את הספר (שיחזיק יותר זמן), בא חבר וביקש ממנו שישאיל לו את ה"ספר" ואמר לו "נתנאל" שאינו רוצה שישתמשו עם הספר לפני שכורכים את זה, אמר לו החבר שהוא יכול לתת את הספר לשכן שלו (שכורך ספרים) לכרף את הספר והוא ישלם 10 ש"ח על הפריכה, ואחרי זה כשיחזיר לו את הספר ישלם לו נתנאל 10 ש"ח, ובינתים ישתמש החבר עם ה"ספר".

יש לשאול אם יש בזה אסור רבית, שהחבר מלוה לנתנאל 10 ש"ח ובינתים משתמש עם הספר.

תשובה

אין בזה אסור רבית.

שמינין שנתנאל הלוח אינו מרויח כלום מההלוחה, שבינתים ממילא אינו משתמש עם הספר, והחבר המלוה משקיע את הפריכה כדי שהוא יוכל להנות מהספר, אין בזה אסור רבית.

***

להבטיח בשעת הלואה שישאיל לו – יש איסור.

הלוח אומר למלוה אשאיל לך ספרי קריאה [א]

יום אחד נצרך ללד זה – ["דוד"] להלוואה של 5 ש"ח, בקש מחבר שילוח לו 5 ש"ח, ואמר לו בשעת מעשה, תלוה לי 5 ש"ח, ואתן לך לקרא בספר שהבאתי מהבית.

אלא שנתעורר אחד מהם לשאול אם יש אסור רבית בזה, שבשעת ההלוואה אומר הלוח שישאיל למלוה ספר, או שבגלל שמשאל לכל הילדים בחנם, אם כן אין בזה שום איסור?

תשובה

אסור ללד לעשות תנאי זה

שאפילו שבאמת משאל לכל החברים בחנם, אבל מכיון שבשעת הלואה אומר ללד זה שישאיל לו, לכן יש בזה אסור, [שהוא נחשב כאילו אומר, לכל הילדים אני משאל ספרים בחנם, וללד זה אני משאל בגלל ההלוואה שהלוח לי]

***

להבטיח בשעת הלואה שיקדים אותו בתור – יש איסור.

הלוח אומר למלוה אשאיל לך ספרי קריאה [ב]

יום אחד נצרך ללד זה – ["דוד"] להלוואה של 5 ש"ח, בקש מחבר שילוח לו 5 ש"ח, ואמר לו בשעת מעשה, תלוה לי 5 ש"ח, ואקדים אותך בתור, [שיש תור למי ישאל את הספרים], אקדים אותך בתור לקבל הספר שהבאתי מהבית.
האם יש בזה איסור.

תשובה

בודאי יש בזה איסור מה שמקדים אותו בתור, שזה הנאה גדולה.

***

שלא ישתמש המלוה בחפצים של הלוח בלא רשות.

יום אחד הלוח "יהודה", שכנס 10 גוגואים ל"דוד", אחרי זה כשהביא "דוד" ספר חדש לכיתה ראה אחד החברים איך שיהודה הולך בשעת ההפסקה ולוקח את הספר בלי רשות מדוד.

נותן חטיף שיקח הלוחה בשבילו

באחד הפתות יש גמ"ח שמלויים גוגואים, אולם באותו פתה הנהיגו תקנות בגמ"ח ואחד התקנות שכל ילד יש לו זכות ללוות סך 20 גוגואים בחדש (כדי שיהיה מספיק לכל מי שמבקש).

ילד אחד היה נצרך עכשיו לגוגואים, אבל כבר לא היה לו זכות לבקש מהגמ"ח הלוחה, לכן בקש מחברו שהוא יקח הלוחה מהגמ"ח 12 גוגואים, וילוח לו והוא נותן לחבר "חטיף - מממתק" על זה שהוא מוכן לאבד את הזכות שלו בגמ"ח (אלא שבאו לשאל אם זה אסור משום רבית).

תשובה

בודאי יש אסור רבית בחטיף שנותן לו

שבאמת החבר לוח מהגמ"ח והוא מלוה לו, ומכיון שמלוה לו אסור לתן לו שום תוספת יותר מההלוחה, (באמת מן הדין אין החבר חייב לקחת הלוחה כדי להלוות לו, אבל אם הסכים לקחת הלוחה ולהלוות לו, אף שמפסיד זכות ללוות, אין זה נחשב הפסד שיהיה ללוחה החר לשלם או לתן מתנה למלוה).

הלוחה של גוגואים, ומתחייב לשלם יותר אם לא ישלם מיד

'משה' יש לו הרבה גוגואים וחבר אחד מבקש ממנו ללוות גוגואים, אבל הוא מפחד שאולי לא יהיה לו גוגואים להחזיר לו. החבר רוצה מאוד הלוחה הבטיח לו שיחזיר לו בזמן שקבעו, ומתחייב שאם לא יחזיר לו יוסיף לו עוד 10 גוגואים [ואין פונתו לרבית רק שיהיה בטוח שיחזיר לו], האם יש להתיר בזה שאינו נותן לו בגלל רבית.

תשובה

זה אסור רבית.

שאף שהוא נותן לו רק כדי להבטיח לו, אבל המלוה אסור לו להרויח מהלוחה כלום בגלל ההלוואה, ומכיון שהוא מרויח יש בזה אסור, [בהלוואה לא התירו חכמים אף באופן של קנס שאם לא ישלם עד הזמן יוסיף לתן לו יותר, אבל במכירה מותר לעשות קנס, שאם מוכר לו ספר שאם ישלם מחר ישלם 2 גוגואים, ואם ישלם שבוע הבא ישלם 3 גוגואים - מותר].

המחותן משלם מראש על סט ש"ס "עוז והדר"

והחותן מקבל את הש"ס רק בזמן החתונה [גליון ע'ו]

מצוי שמחותנים מזמנים סט ש"ס או סט טור שר"ע, אצל סוכן שהוא יספק את הש"ס לחתן לזמן החתונה בעזרת ה'. [והסוכן נותן שובר זכות [שלון] לקבל סט ש"ס כמובן שהוא מתחייב לספק את הש"ס במחיר של היום], נכתוב בס"ד פרטי הדין בזה:

1. אם מזמין סט ש"ס והחותן מקבל מיד בעוד יום יומיים, הרי זה מותר.
2. בצירוף זה מכיון שהוא מקבל את הכסף מראש, ומספק את הש"ס רק אחר כך, יש בזה חשש ריבית, [ואין היתר מצד הסוכן מתחייב שהוא יספק את הש"ס מיד כשיתקשרו שרוצה כבר לקבל את הש"ס].
3. ולכן אם הסוכן לוקח כסף מהמחותן, והוא מתחייב לספק סט ש"ס:
אם יש לסוכן סט ש"ס אחד מכל דגם שמוכר, יצא מכל חשש איסור וזה העצה הכי מובחרת,
[1. כך מותר לו אף למכור בזול, 2. וכך מותר לו להתחייב במחיר הזה אף אם קובע זמן], [ואפשר לעשות שיהיה יש

לו' על ידי שמקודם יזמין סט אחד ש"ס אצל המכון שיהיה קנוי לו, ושוב יכול למכור עכשיו להרבה אנשים על סמך זה].
4. **אם אין לסוכן סט ש"ס** – גם כן נראה שכיון שיש עוד שמוכרים במחיר הזה נחשב כיצא השער, ולכן יש להקל להזמין אף אם יקבל את הש"ס רק אחר כך.
5. **אבל אם אומר המחותן שאינו רוצה לקבל את הש"ס עד החתונה.**
יש מחמירים שלא יתחייב לספק לו אחר כך במחיר הזה, רק באופן שיש לו, [או שיסכם שאם יעלה המחיר יוסף המחותן לשלם לו].

בעבר כתבנו בגליון ע"ה סיפור שנתפרסם, וכמה אנשים ביקשו שנכתוב קצת יותר באריכות.

סיפור נורא נתפרסם שערור את השומעים

איך שיש להזהר בכל פרט ופרט לא להכשל חלילה באיסור ריבית.

וכך סיפר בעל המעשה ר' צבי מירושלים, לילה אחת חלמה אשתו חלום נורא שבקומה נבהלה מאוד מאוד שהרגישה שהיא חלום אמת, וכך חלמה, איך שהיא נותנת את בנה התינוק למטפלת, לאשה פלונית שהלכה לעולמה לפני כמה חודשים [בגיל 50 בערך], וכשבאה אם הילד בצהריים כדי לקחת את בנה, אמרה לה האשה [הנפטרת] שהיא לא מחזירה לה את בנה, והיא משאירה את בנה אצלה ...

והאשה קמה בבוקר מלא פחד מהחלום שחלמה, ולא ידעה פשר החלום, וסיפרה לבעלה ענין החלום, וגם הוא נתמלא פחד. הלכו להגאון ר' שמאי גרוס שליט"א, ולאחר שדיבר עמהם הגאון שליט"א איזה קשר היה להם עם אותה נפטרת, בס"ד עלו על זה שהאשה הנפטרת הלוחה להם לפני תקופה ארוכה איזה הלואה שעזרה להם הרבה [זה היה הקשר שהיה לבעלת החלום עם אותה אשה].

ולאחר חקירה עלו על זה שהיה כאן איזה שאלה של איסור ריבית, שבמשך התקופה של ההלואה פעם אחת ביקשה אותה אשה [המלוה] מאותה משפחה שיעשו לה עבודת הקלדות, [שהם עבדו בזה לפרנסתם] אלא שבגלל אי נעימות לבקש ממנה את התשלום ויתרו לה ולא ביקשו ממנה תשלום על העבודה, כך שיצא שנתנו לה בחנם את העבודה, ושאלו את הגאון ר' שמאי שליט"א האם יש בזה חשש ריבית, והשיב שבדאי יש בזה איסור כמבואר בשולחן ערוך סימן [ק"ס סעיף ז'] שאין ללוה לעשות שום טובה למלוה שלא היה עושה קודם לכן, וכל שכן בזה שזה פרנסתה, וממילא התעוררו לחשוב שבדאי בשביל זה הגיעה ל... מיד שמע הגאון את הדברים, ומיד שאלו איך לתקן את הענין, ושלחם אל הגאון ר' פנחס וינד שליט"א, שהוא שמע את הסיפור ויאמר להם מה לעשות, וכן עשו, והגאון ר' פנחס שליט"א אמר להם שהיות שהיה כאן איסור אבק ריבית דרבנן, [שמכיון שלא סיכמו בשעת הלואה על הריבית אסור מדרבנן] יתקנו את האיסור, על ידי שילכו ליורשי הנפטרת ויספרו את הסיפור, ויבקשו מהם שיועילו לעשות לטובת נשמת אמם ע"ה, שישלמו להם [למשפחת ר' צבי שהם בעצם נתנו ריבית את ההקלדות] סך שהיה שוה עבודת ההקלדות, ושיערו שהיה שוה סך 250 ש"ח, וכן עשו, ובאמת היורשים נבהלו לשמוע את החלום הזה, ומכיון ששמעו שיכולים לתקן, [ועוד עם סכום כל כך קטן, ויש לציין שאף שאין החיוב מצד הדין על היורשים לשלם ריבית שאכל אביהם, אבל מסיפור זה אפשר לראות כמה קשה לנשמה האיסור דרבנן, ולכן בודאי שזה טובה גדולה לנשמה שיתקנו את האיסור] **מיד שילמו את הכסף, וברוך ה' הכל בא על מקומו בשלום.**

יש לנו לראות בעובדא זו, כמה זה פגם בנפש מי שיש בידו מעות ריבית, וכמה לא טוב למלוה שמקבל ריבית מהלוה, אפילו ריבית דרבנן עד שאינו יכול להגיע לשלימות בגלל כסף קטן זה, ולהיפוך הנזהר בזה בודאי מתברך בברכת התורה.

לעילוי נשמת

הגה"ה ר' אלטר יעקב אליעזר בן
ר' אברהם דירנפלד זצ"ל
נלב"ע כ"ח תמוז תשע"ו
נודב על ידי בנו הרה"ג ר' יוסף שליט"א

ברכת מזל טוב

להרה"ה ר' פנחס ברייער שליט"א
לרגל הבר מצוה לבנו
במזל טוב

לעילוי נשמת

הגה"ה ר' חיים יוסף בן
ר' ישכר דוב וואלדמן זצ"ל
נלב"ע כ"א תמוז תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

הארות והערות בעניני הגליון אפשר לפנות בטלפון 0548447085 או במייל y0548447085@gmail.com